

Stichting Anti-Atoombom-Actie (AAA).

Inleiding.

Tot de problemen die de laatste jaren in steeds stijgende mate in brede kring de aandacht trekken, behoort ongetwijfeld het probleem van de kernwapens.

Hieraan ligt ten grondslag een groeiende ongerustheid over de gevolgen van de proefexplosies - niet alleen voor de huidige mensheid doch ook voor de komende generatie - en mede de vrees voor een mogelijke atoom-oorlog.

Het vraagstuk, dat als zodanig ten nauwste samenhangt met politieke verwickelingen en -machtsverhoudingen, wordt van communistische zijde meermalen aangegrepen als middel tot politieke agitatie.

Oprichting.

Na de boodschap van Albert Schweitzer (zie Het Albert Schweitzer Comité) werden in vele landen zgn. AAA-comité's opgericht die daarmee adhaesie wilden betuigen. Zo ook in Nederland, waar Haarlem de primeur had.

Op initiatief van de ULO-onderwijzer en enige andere politiek onverdachte personen uit Haarlem werd daar begin 1957 het Anti-Atoombom-Actiecomité (AAA) opgericht. Toen ook in andere plaatsen comité's waren opgericht, werd het geheel in 1958 georganiseerd als stichting.

De AAA trad voor het eerst in de openbaarheid op 29 april 1957 toen zij een persconferentie hield.

Doel.

De initiatiefnemers stelden zich op het standpunt dat de AAA slechts kans van slagen zou hebben, als zij voor iedereen aanvaardbaar zou zijn en blijven.

Hiervan uitgaande werden aanvankelijk alle personen, die als politicus van welke partij ook, of als geestelijke van enige religieuze richting op de voorgrond waren getreden, als medewerker uitgesloten.

Later werd deze bepaling in zoverre gewijzigd, dat deze

categorieën slechts werden uitgesloten van het bekleden van leidende functies.

De bedoeling van e.e.a. was het zeker stellen van de strikt neutrale basis van de actie, m.a.w. te beletten dat deze in een bepaalde politieke of religieuze richting zou worden gedreven.

Volgens de eerste door de AAA uitgegeven oproep stelde men zich voorlopig slechts één doel, n.l. "het beëindigen van alle proefexplosies, het verbieden van verdere productie van kernwapens en het vernietigen van alle reeds vervaardigde".

Daartoe, zo werd verder gezegd, wilde men allen verenigen, ongeacht verschil in godsdienst, politieke overtuiging, nationaliteit of ras, en wel op de elementaire grondslag van hun mens-zijn.

In een latere circulaire werd e.e.a. nog eens onderstreept door te stellen dat de AAA geen communistische mantelorganisatie was en dat ook nooit zal worden.

Naar verluidt is de doelstelling omstreeks medio 1959 verruimd en streeft de Stichting AAA thans naar:

- a. een wederzijdse stopzetting van de proefexplosies en van de productie van kernwapens
- b. een verbod tot gebruik hiervan
- c. controle op de sub a genoemde stopzetting
- d. controle op bewapening in het algemeen.

Activiteiten.

De Stichting "Anti-Atoombom-actie" (tot deze organisatievorm werd in april 1958 overgegaan) tracht haar doelstellingen te verwezenlijken door het verspreiden van een voorlichtingsblad, het houden van bijeenkomsten en openbare vergaderingen.

Afdelingen.

Afdelingen bestaan thans o.m. te Haarlem, Amsterdam, Bilthoven, Leiden, Amersfoort, Eindhoven en Leeuwarden.

Getracht wordt in andere plaatsen eveneens afdelingen op te richten.

Bestuur.

Het Stichtingsbestuur bestaat thans uit:

voorzitter - wnd. secretaris Haarlem
, penningmeester " "
} leden " "
} " "

Landelijk aanbevelingscomité.

's-Gravenhage
Amsterdam
Eindhoven
Bennekom
Heemstede
Eindhoven
Amsterdam
Amsterdam
Groningen
Leist
's-Gravenhage
Utrecht
Leiden
Utrecht
Amsterdam
Amsterdam
Genève
Amsterdam
Amsterdam
Groningen
Arnhem
Amsterdam

Belangstelling van communistische zijde.

Bekend is dat de communisten in het algemeen en de (communis-
tische) Nederlandse Vredesraad in het bijzonder, politieke belang-
stelling hebben voor door anderen ontplooid vredesactiviteiten.

Deze belangstelling kan o.m. voortvloeien uit een zekere be-
dachttheid dat NVR-activiteiten van gelijke strekking zullen worden
overstemd door acties als b.v. die van de AAA, waardoor de Vredes-
raad het initiatief zou kunnen verliezen.

Het staat wel vast dat zulks t.o.v. de acties van de Stichting AAA eveneens het geval is en dat de Vredesraad erop uit is in de bestaande afdelingen te infiltreren, teneinde daarin invloed te verkrijgen, alsmede te komen tot de oprichting van plaatselijke AAA-afdelingen onder NVR-contrôle.

De Stichting is zich hiervan echter bewust, zoals is gebleken uit een mededeling in het voorlichtingsorgaan. Daarin stond nl. te lezen dat het enige malen was voorgekomen dat een afdeling niet tot stand was gekomen, omdat men de initiatiefnemers teveel had gezocht in één bepaalde groep met een bepaalde overtuiging en voorts dat het werk was gestaakt omdat het initiatief kwam van communistische zijde.

Een succesje wisten de communisten echter te boeken ter gelegenheid van een door de Vrouwenwerkgroep van de AAA opgezette actie op Fransjesdag (16 september) 1958.

Deze, in juli tevoren opgerichte groep had nl. het voornemen opgevat op die dag aan het publiek speldjes met anti-atoombomleuzen te verkopen en brochures van de Stichting te verkopen.

De actie als zodanig had zeer weinig succes, doch wel bleek dat de communistische vrouwenorganisatie NVB er in zekere mate in was geslaagd deze actie aan zich te trekken.

Zo werd geconstateerd dat meer dan honderd leden van die organisatie per autobus uit Amsterdam en Rotterdam waren gekomen om de in verband met de actie op die dag vastgestelde vergadering bij te wonen. In de vergadering zelf werd o.m. het woord gevoerd door enige NVB-bestuursleden.

Over het algemeen kan echter worden gezegd dat het communistische streven weinig resultaat heeft opgeleverd.

Stichting Anti-Atoombom-Actie (AAA)

De indruk is verkregen dat de Stichting er niet in is geslaagd in brede kringen blijvende belangstelling voor haar streven te wekken en dat haar activiteit zich in dalende lijn beweegt.

De beraamde, in 1960 hier te lande door de AAA - in het kader van een internationale actie - te voeren "Rode Kruis actie" is thans definitief van de baan. Dit is vermoedelijk een gevolg van het feit dat de AAA niet tot overeenstemming is kunnen komen met andere pacifistische organisaties waarmee zou worden samengewerkt.

In december 1960 protesteerde de Stichting tegen het beschikbaar stellen van het grondgebied voor de opslag van atoomwapenen.

Europese Federatie tegen Kernbewapening

In maart 1960 werd het bestuur als volgt samengesteld:

- Engeland	- voorzitter
- Zwitserland	- vice-voorzitter
- Engeland	- secretaresse
- Nederland	- penningmeester

In juli daarop droeg het voorzitterschap van de Federatie tijdelijk over aan de vice-voorzitter. Naar verluidt hield dit verband met in de Federatie gerezen bezwaren tegen het door [redacted], zij het niet in zijn functie van voorzitter van de Europese Federatie, beleggen van bijeenkomsten met figuren uit de Wereldvredeesraad en van achter het IJzeren Gordijn.

Blijkens "The Observer" van 26 juni 1960 waren op een dezer bijeenkomsten o.m. aanwezig de Sowjet-auteur [redacted] en professor [redacted], (beiden lid van de WVR), een Russisch geofysicus en de secretaris van de Bond van Joegoslavische Communisten.

Onderwerp van bespreking was: ontwapening, met de nadruk op kernontwapening.

Aangenomen mag worden dat de bijeenkomsten niet de bedoeling hadden om te komen tot samenwerking met de Wereldvredeesraad.

Stichting Anti-Atoombom-Actie

Oprichting en doel

In april 1957 werd door Albert Schweitzer voor radio Oslo een rede gehouden, waarin hij wees op de aan proefnemingen met atoombommen verbonden gevaren, die niet alleen de huidige mensheid doch ook de komende generaties bedreigen en die ontstaan door het vrijkomen van radio-actieve elementen.

Schweitzer achtte het deswege noodzakelijk om elke vergroting van het reeds bestaande gevaar, dat uit verdere proefnemingen zou voortvloeien, te verhinderen. De z.i. daartoe aangewezen weg was: de openbare mening dusdanig te beïnvloeden, dat onder de druk daarvan de betrokken mogendheden overeenkomen de proefnemingen te beëindigen.

Na de boodschap van Albert Schweitzer werden in vele landen zgn. AAA-comité's opgericht die daarmee adhaesie wilden betuigen. Zo ook in Nederland, waar Haarlem de primeur had.

Op initiatief van de ULO-onderwijzer en enige andere politiek onverdachte personen uit Haarlem werd daar begin 1957 het Anti-Atoombom-Actiecomité (AAA) opgericht. Toen ook in andere plaatsen comité's waren opgericht, werd het geheel in 1958 georganiseerd als stichting.

De AAA trad voor het eerst in de openbaarheid op 29 april 1957 toen zij een persconferentie hield.

De initiatiefnemers stelden zich op het standpunt dat de AAA slechts kans van slagen zou hebben, als zij voor iedereen aanvaardbaar zou zijn en blijven. Hiervan uitgaande werden aanvankelijk alle personen, die als politici van welke partij ook, of als geestelijken van enige religieuze richting op de voorgrond waren getreden, als medewerker uitgesloten. Later werd deze bepaling in zoverre gewijzigd, dat deze categorieën slechts werden uitgesloten van het bekleden van leidende functies. De bedoeling van e.e.a. was het zeker stellen van de strikt neutrale basis van de actie, m.a.w. te beletten dat deze in een bepaalde politieke of religieuze richting zou worden gedreven.

Volgens de eerste door de AAA uitgegeven oproep stelde men zich voorlopig slechts één doel, n.l. "het beëindigen van alle proefexplosies, het verbieden van verdere productie van kernwapens en het vernietigen van alle reeds vervaardigde".

Daartoe, zo werd verder gezegd, wilde men allen verenigen, on-

Organisatorische gegevens Stichting AAA

Het is niet bekend hoeveel aanhangers de AAA heeft of in het verleden heeft gehad. In 1958 zou de AAA afdelingen gehad hebben in Amsterdam, Beverwijk, Bilthoven, Eindhoven, Haarlem, Leiden en Utrecht. Deze afdelingen bestaan vermoedelijk alleen nog in naam.

Het orgaan van de AAA, dat dezelfde naam als de Stichting draagt, met als ondertitel "Voorlichtingsblad", verschijnt onregelmatig (ongeveer 4 à 5 maal per jaar).

Volgens de laatst bekende gegevens (1961) is het bestuur van de Stichting AAA als volgt samengesteld:

(Haarlem) voorzitter (secretaris)
(Haarlem) penningmeester
(Haarlem) leden
(Haarlem)
(Haarlem)

De dagelijkse leiding van de EFK was in 1962 als volgt samengesteld:

(Engeland)
(Zwitserland) driehoofdige leiding
(West-Duitsland)
(Engeland) secretaresse